

Handläggare
Didara Muradova
Telefon: 0850825208**Till**
Socialnämnden
2018-10-16

Betänkandet Informationsutbyte vid samverkan mot terrorism

Svar på remiss från Kommunstyrelsen Dnr: 2018/1306

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Gillis Hammar
FörvaltningschefVeronica Wolgast
Avdelningschef

Sammanfattning

Regeringen beslutade den 22 juni 2017 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda och lämna förslag till förändringar av de regler om sekretess och informationsutbyte som gäller för bland annat Polismyndigheten, socialtjänsten och Transportstyrelsen i arbetet mot terrorism (dir. 2017:75). Syftet med uppdraget är enligt direktiven att säkerställa att det finns förutsättningar för ett effektivt och rättssäkert informationsutbyte vid samverkan mot terrorism. Uppdraget är indelat i fyra delfrågor: 1. Utlämnande av sekretessbelagd information från Polismyndigheten. 2. Utlämnande av sekretessbelagd information från Socialtjänsten. 3. Andra aktörers möjlighet att utbyta information. 4. Hur polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska kunna få tillgång till uppgifter som hämtas in med hjälp av trängselskattkameror. Enligt utredningen förväntas förslagen få positiva konsekvenser för arbetet med att förebygga terroristbrottslighet och hantera konsekvenserna av ett terroristattentat. Socialförvaltningen ställer sig positiv till de förslag som presenteras och anser att förslagen skapar goda förutsättningar för ett samordnat och bra informationsutbyte mellan berörda aktörer.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat en remiss till socialnämnden för besvarande angående betänkandet ”Informationsutbyte vid samverkan mot terrorism”. Remisstiden sträcker sig till 30 oktober 2018. Övriga remissinstanser är Stadsledningskontoret, Bromma stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 10 oktober 2018. Socialnämndens och äldre- och funktionshinderfrågor har behandlat ärendet vid sammanträde den 11 oktober 2018.

Ärendet

Utlämnande av sekretessbelagd information från Polismyndigheten

Utredarna för skrivelsen lyfter fram att informationsdelningen som idag sker från Polismyndigheten för att förebygga terrorism sker på en generell och övergripande nivå. Ofta sker detta genom delgivning av lokala lägesbilder som beskriver t.ex. hur omfattande problematiken är och var problemen är lokaliserade. Det finns normalt inte några sekretessproblem vid utlämnande från Polismyndigheten av generell och övergripande information. Sekretessproblem uppkommer först vid delgivning av information om enskilda individer, där informationen ofta omfattas av sekretess till skydd för den enskilde enligt 35 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, OSL). Delgivning av sådan sekretessbelagd information sker i en mer begränsad omfattning och då främst med stöd av den sekretessbrytande s.k. generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL.

Utredarna har funnit att generalklausulen och övriga befintliga sekretessbrytande undantag inte är tillräckliga för att möjliggöra sådan informationsdelning från Polismyndigheten till kommunala myndigheter inom socialtjänsten som behövs och är befogad i det förebyggande arbetet mot terrorism. Utredarna föreslår därför att det införs ett sekretessbrytande undantag i förhållande till 35 kap. 1 § OSL för uppgiftslämnande som inom ramen för det förebyggande arbetet mot terrorism sker till en kommunal myndighet inom socialtjänsten som kan antas behöva uppgifter i sin verksamhet, om det med hänsyn till omständigheter inte är olämpligt att uppgiften lämnas ut. Genom den föreslagna bestämmelsen utvidgas Polismyndighetens möjligheter att lämna ut uppgifter till socialtjänsten om bl.a. vuxnas kopplingar till våldsbejakande extremism och terrorism.

Utlämnande av sekretessbelagd information från Socialtjänsten

Beträffade utlämnande av sekretessinformation från socialtjänsten skriver utredarna att det inom socialtjänsten råder stark sekretess till skydd för den enskilde enligt 26 kap. 1 § OSL. Den starka sekretessen syftar till att medföra att den enskilde kan känna ett förtroende för socialtjänsten och att det ska vara en låg tröskel för enskilda att vända sig dit. Socialtjänsten har bl.a. mer begränsade möjligheter än vad de flesta andra myndigheter har att lämna ut uppgifter till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. Under årens lopp har det dock successivt införts vissa lättnader i sekretessregleringen till följd av samhällets behov och politiska viljeyttringar. Det är exempelvis möjligt för myndigheterna inom socialtjänsten att lämna ut uppgifter om ett misstänkt begånget terroristbrott enligt lagen (2003:148) om straff för terroristbrott (nedan kallad terroristbrottslagen) eller försök till sådant brott med stöd av 10 kap. 23 § OSL. Enligt den regleringen är det dock inte möjligt att lämna ut uppgifter om misstänkt förberedelse eller stämpling till terroristbrott. Inte heller är det möjligt att lämna ut uppgifter om misstänkta begångna brott enligt lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet (så kallad rekryteringslagen) eller enligt lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall (så kallad finansieringslagen). Enligt 10 kap. 18 a § OSL är det möjligt för socialtjänsten att i syfte att förebygga brott lämna ut uppgifter till Polismyndigheten om en enskild som inte har fyllt 21 år, om vissa närmare förutsättningar är uppfyllda. En liknande möjlighet i förhållande till Säkerhetspolisen har tidigare funnits, men föll bort i samband med genomförandet av polisens omorganisation.

Utredarna anser att regleringen inom socialtjänsten utgör ett starkt skydd för den enskildes integritet. Utredarna konstaterar därför att det finns en klar risk för att utlämnanden av uppgifter till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen avseende icke-brottsliga gärningar eller beteenden urholkar tilltron till nödvändiga relationer mellan socialtjänsten och dess klienter. Dessa relationer är grunden till tidiga och främjande insatser, vilka kan vara avgörande för att motverka anslutning till våldsbejakande extremism och terrorism. Enligt utredarnas bedömning bör det därför inte införas en sekretessbrytande bestämmelse som ger socialtjänsten utökade möjligheter att lämna ut sekretessbelagda uppgifter om enskilda som inte avser misstankar om brottsliga handlingar till Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen inom ramen för de senare myndigheternas arbete med att förebygga terrorism.

Vidare framhåller utredarna att lagstiftningen på terrorismområdet har genomgått stora förändringar under senare år. En rad förberedande handlingar med anknytning till terrorism har straffbelagts i syfte att förhindra förekomsten av terroristattentat.

Den utvidgade kriminalisering som skett, är på gång och som eventuellt kommer att införas av ageranden med koppling till terrorism gör det enklare för myndigheter att samverka i ett förebyggande arbete, eftersom ett uppgiftslämnande kan knytas till misstankar om ett brottsligt agerande. Utredarna menar att det finns anledning att inrikta möjligheterna till utlämnande av uppgifter från socialtjänsten till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen i de situationer som har nått så långt att de är straffbelagda. Utredarna föreslår att det införs en ny sekretessbrytande bestämmelse i 10 kap. OSL som medför att myndigheterna inom socialtjänsten får möjlighet att lämna sekretessbelagda uppgifter som gäller även misstankar om begångna brott enligt rekryteringslagen och finansieringslagen samt begången förberedelse och stämpling till terroristbrott enligt terroristbrottslagen till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. Utredarna föreslår även att den möjlighet verksamheterna inom socialtjänsten tidigare haft att i brottsförebyggande syfte lämna ut uppgifter till Säkerhetspolisen om en enskild som inte har fyllt 21 år med stöd av 10 kap. 18 a § OSL återinförs.

Författningsförslagen föreslås träda i kraft den 1 november 2019.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialförvaltningen ställer sig positiv till de förslag som presenteras och anser att förslagen skapar goda förutsättningar för ett samordnat och bra informationsutbyte mellan socialtjänsten och Polismyndigheten.

Förvaltningens uppfattning är att det redan finns framtagna rutiner och arbetssätt för samverkan mellan bland annat socialtjänst och Polismyndigheter i de ordinarie verksamheterna inom socialtjänsten vilket har visat sig vara en förutsättning för att arbeta förebyggande samt förhindrande kring frågor mot våldsbejakande extremism.

Avgränsning

Socialförvaltningen har i denna remiss inte tagit ställning till den tredje och fjärde delfrågan då dessa delar ligger utanför socialförvaltningens uppdrag och ansvar. Socialförvaltningen har endast haft fokus på de övriga två delfrågorna, vilka berör socialtjänstens ansvarsområde.

Den tredje delfrågan behandlar andra aktörers möjligheter att utbyta information. Utredarnas bedömning är att ytterligare ändringar i sekretessregleringen inte är nödvändiga för att åstadkomma ett mer effektivt informationsutbyte på lokal nivå till förebyggande av terrorism.

Den fjärde delfrågan innebär att utredningen ska utreda hur Polismyndigheten och Säkerhetspolisen på ett enklare sätt ska kunna få tillgång till uppgifter som hämtas in med hjälp av trängselskattkameror inom ramen för arbetet med att motverka terrorism och hantera konsekvenserna av ett terroristattentat.

Avslutningsvis anser förvaltningen att det föreslagna betänkandet är ett förtydligande som kommer att förbättra socialtjänstens möjligheter att skydda några av de allra mest utsatta individer. Förvaltningen föreslår att socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Betänkandet Informationsutbyte vid samverkan mot Terrorism